

4.3. Фінтех: порівняння розвитку в Україні, США, Азії та Європі

Сьогодні вже ні для кого не є новим поняття «фінтех». За останні роки фінансові системи зазнали значних змін через реальні економічні тенденції, досягнення, технології, глобалізації, зміни регуляторної парадигми та глобальну фінансову кризу.

Галузь фінтеху почала активно розвиватися і приносить зміни в усі сфери економічної та фінансової діяльності всіх суб'єктів господарювання.

Вперше термін «фінтех» з'явився в 1993 р., коли американський банк Citicorp ініціював заснування «Консорціуму технологій фінансових послуг» («Financial Services Technology Consortium») з метою позиціонування себе на ринку як передової установи, відкритої до співробітництва з технологічними компаніями. Зараз поняття «фінтех» асоціюється із сектором технологічних стартапів, які своїми продуктами замінюють традиційних учасників фінансового ринку, в більшості випадків – саме банківські і страхові установи, через пропозицію широкого кола споживачів альтернативних рішень без участі посередників і, відповідно, за низьку плату [1, с. 14].

Фінансові технології розвивалися протягом чотирьох епох, наведених на рис. 4.3.

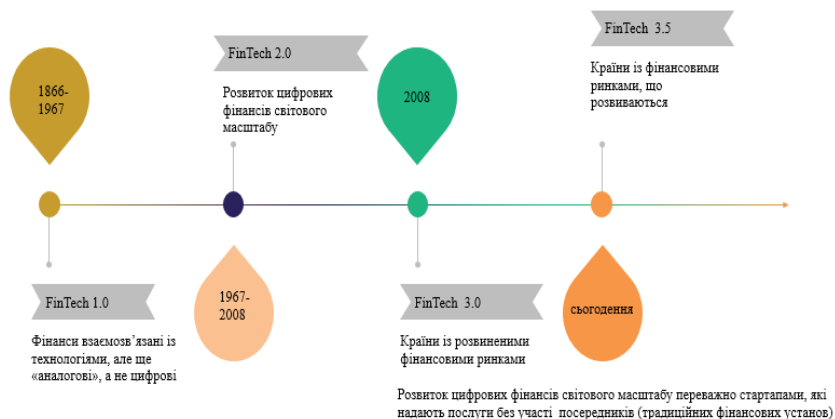

Рис. 4.3. Еволюція фінансових технологій

Загалом фінтех (фінансові технології) – це технології, що застосовуються у фінансових службах, або використовуються для того, щоб допомогти компаніям керувати фінансовими аспектами свого бізнесу, включаючи нові програми та додатки, процеси та бізнес-моделі [2].

Згідно з доповіддю компанії Deloitte на Всесвітньому економічному форумі (WEB) сьогоднішні споживачі очікують простого онлайн-до-

ступу до фінансових послуг, швидкого схвалення кредитів та безплатних платежів для фізичних осіб – всіх тих нововведень, які зробили фінтех популярним [2].

Фінтех швидко змінює всі галузі, а саме бізнес, суспільство, банки, фінансові ринки, виробництво, освіту, професії та економіку в цілому. Швидко змінюються страхові та інвестиційні галузі.

Наприклад, у США автомобільні страхові компанії вже продають страхування на основі «телематики», де керування контролюється за допомогою даних, зібраних через смартфон або «чорний ящик», встановлений в автомобілі. Ці дані можуть бути використані для визначення того, скільки споживач сплачує за страховий поліс [2].

Згідно зі звітом Pulse of Fintech H1 20 [3] левава частка інвестицій у фінтех припадає на США. У Північній і Південній Америці спостерігалося різке скорочення фінансування фінтех: \$12,9 млрд інвестицій у першому півріччі 2020 р. проти \$43,3 млрд у другому півріччі 2019 р.

Зниження обсягів інвестицій в M&A спричинило падіння, оскільки венчурні інвестиції в регіоні були рекордними – до кінця першого півріччя 2020 р. було залучено \$9,3 млрд. На частку США припала переважна більшість як загальних інвестицій у фінтех у Північній і Південній Америці (\$11,9 млрд), так і венчурних інвестицій (\$8,6 млрд). При цьому було укладено великі угоди, включаючи зворотне злиття відкритого кредитування на суму \$1,3 млрд, залучення інвестицій на суму \$850 млн компанією Stripe, придбання компанії RDC на суму \$700 млн та залучення інвестицій на суму \$700 млн компанією Chime.

Платіжний простір був найгарячішим сектором для венчурних інвестицій у США. Крім компаній Stripe та Chime, компанія AvidXchange, що працює у сегменті B2B, залучила \$388 млн.

Компанії на пізній стадії завершення угод в інших галузевих нішах фінтех також залучили мегараунди, у тому числі wealthtech Robinhood (\$430 млн), яка залучила додатково \$200 млн у рамках окремого раунду в середині серпня 2020 р., криптовалютна компанія Bakkt (\$300 млн) та insurtech Duck Creek Technologies (\$230 млн) [3].

Банки-конкуренти залучають значні кошти в Європі. Загальний обсяг інвестицій у фінтех у регіоні ЕМЕА значно знизився, враховуючи відсутність мегаягод M&A. Протягом першого півріччя 2020 р. в регіоні було отримано інвестицій у фінтех на суму \$4,6 млрд. Венчурні інвестиції у фінтех у першому півріччі 2020 р. залишалися значними і становили \$4 млрд. У першому півріччі 2020 р. банки-конкуренти залучили 5 з 10 найбільших угод у регіоні ЕМЕА, включаючи N26 (\$570 млн) у Німеччині, компанію Revolut у Великій Британії (\$500 млн), компанію Klarna (\$200 млн), банк Starling Bank у Великій Британії (\$123 млн) та компанію Qonto у Франції (\$116 млн). Південно-Східна Азія стає гарячою точкою для фінтех-діяльності. У першому півріччі в Азійсько-тихоокеанській регіон було залучено інвестиції у фінтех на загальну суму \$8,1 млрд. Список очолює індонезійська компанія Gojek, що отримала фінансування на

суму \$3 млрд, \$886 млн залучено головним конкурентом компанії Gojek компанією Grab у Сінгапурі та \$398 млн – компанією Navi Technologies в Індії. Інвестиції у фінтех в Азійсько-тихоокеанський регіон у цьому кварталі були досить різноманітними з регіональної точки зору. Крім Індонезії, Сінгапуру та Індії, Японія (Paidy: \$251 млн), Південна Корея (KSNET: \$237 млн) та Австралія (Airwallex: \$160 млн, Judo Bank: \$147 млн) також уклали великі фінтех-угоди. Інвестиції у фінтех у Китаї, як і раніше, стримувалися, у II кв. 2020 р. їх обсяг впав до мінімуму. Дуже стійкою тенденцією в Азійсько-тихоокеанському регіоні стали заходи державного регулювання. У другому півріччі 2020 р. Австралія відновила подання на розгляд документів до Спеціального комітету з фінансових технологій і технологій регулювання, щоб зрозуміти, як карантин вплинув на фінтех-сектор, у той час як Сінгапур запровадив програму ліцензування для обміну цифровими активами та платформ, а Гонконг (SAR) запровадив програму ліцензування «opt-in» для обміну цифровими активами [3].

Загальна кількість інвестицій у фінтех зменшилася на 28% у 2019 році – до \$35,7 млрд. Основний обсяг інвестицій і угод, що укладалися у 2019 р., наведено на рис. 4.4.

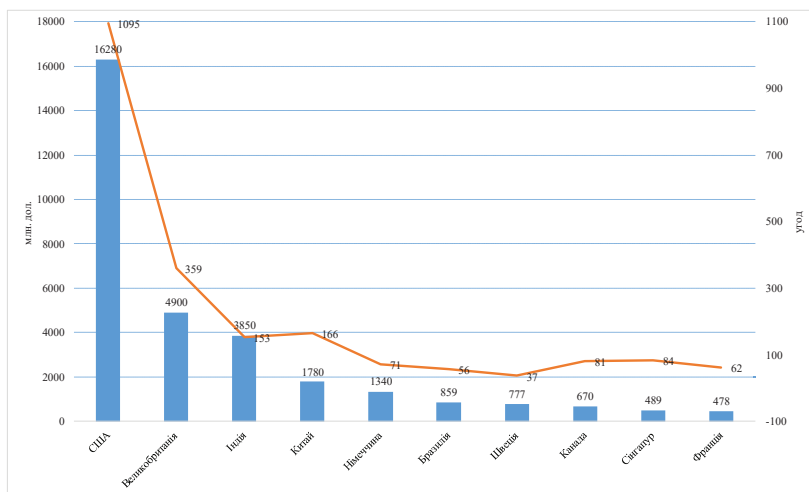

Рис. 4.4. Рейтинг країн за обсягом інвестицій і укладених угод у 2019 р.

В Азії обсяг інвестицій у фінтех зменшився на 73% – з \$28,8 до \$7,8 млрд. Причиною зменшення є скорочення фінансування китайських стартапів. У Північній Америці обсяг інвестицій зріс на 25% – до \$17,3 млрд, у Європі – на 49% (до \$8,5 млрд). Таким чином, на Північну Америку припала майже половина (49%), а на Європу – майже чверть (24%) від загального обсягу глобальних інвестицій у 2019 р. Вартість

п'яти ключових угод у 2019 р. знизилася до свого мінімуму за останні п'ять років і склала 11% від загального обсягу інвестицій порівняно із 40% у 2018 р.

Розглянемо детальніше особливості розвитку фінансових технологій в Україні, США, Азії та Європі.

Цікавим у розвитку фінтех у Європі є те, що в кожній країні різні правила, різні мови та різне фінансове законодавство. Зараз у Європі є п'ять єдинокоргових фінтех: N26, Klarna, Revolut, Transferwise та Monzo.

У 2018 р. інвестиції у фінтех у Європі досягли \$34,2 млрд. і згідно з Finch Capital, фінтех є найбільшою інвестиційною категорією в Європі (всього 20%).

Велика частина загальних інвестицій спрямовується у фінтех, що означає, що фінтех активніший в Європі, ніж в Азії та США. Більшість фінтех-компаній у Європі зосереджені на цифрових платежах і мобільному банкінгу. Європа – континент з більш жорсткими законами про захист прав споживачів і правилами конфіденційності даних. Європейські фінтех-компанії зазвичай піддаються критиці за те, що їх бізнес-модель не настільки стійкий, що може бути не так на двох інших континентах.

У таких країнах, як Німеччина і Швейцарія, конфіденційність даних є величезним пріоритетом, що іноді навіть стримує інновації. У таких країнах, як Великобританія та Естонія, регуляторні органи суворі, але співпрацюють з фінтех-компаніями та запускають «пісочниці» для заохочення конкуренції та інновацій. Більшості фінтех-компаній в Європі доводиться мати справу з двома регуляторами: місцевим і європейським.

Регуляторна пісочниця – це платформа для взаємодії з ринком: лояльна та відкрита до всіх учасників, які бажають впроваджувати нові сервіси та продукти на ринку, щоб поліпшити життя клієнтів.

Якщо порівнювати з Азією, споживачі в Європі не так розбираються в цифрових технологіях. Багато клієнтів не готові перейти на цифрові технології та абсолютно новий спосіб банківського обслуговування. Більшість фінтех-компаній у Європі створюють більш досконалі банки, а не повністю винаходять банківські операції. Як і раніше, використовуються дебетові та кредитні картки, а QR-коди є скоріше винятком, ніж нормою.

З боку споживачів у Європі виділяють такі недоліки щодо розвитку фінансових технологій – це завищення плати великими банками, недостатнє обслуговування й орієнтованість не на клієнта.

США вважають піонером інновацій, тому нікого не дивує, що Кремнієва долина є найбільшим центром фінансових технологій у світі. Тут було засновано найперший Fintech (Paypal), і майже кожного тижня в цій країні запускаються нові інноваційні продукти фінтех.

США – країна з найбільшою кількістю єдинокоргових, у тому числі 38 фінтех-єдинокоргових.

У США вдвічі більше фінтех-компаній, ніж в Азійсько-тихоокеанському регіоні, а у 2019 р. інвестиції у фінтех досягли \$59,8 млрд. Останнім часом спостерігається тенденція до зростання B2B-фінтех-компаній, а також кількох помітних злиттів і поглинань. У США відбуваються великі угоди.

Регулювання в США в деякому сенсі навіть складніше, ніж регулювання в Європі. У кожному штаті є свої закони й вимоги, через що фінтех-компаніям стає важче пропонувати послуги по всій країні. Бюрократія – це теж закон країни, хоча захист даних споживачів не є пріоритетним, як у Європі.

Споживачі послуг США перебувають на різних стадіях. Одні активно користуються технологіями, сплачують замовлення за їжу, купують онлайн, а інші ще досі використовують чеки, дебетові картки з чіпом і пін-кодом і готівку. Американські споживачі звикли до Amazon, Google і Uber, але багато хто не може відкрити банківський рахунок, не відвідавши філію банку.

Як і європейці, більшість споживачів у США не мають фінансової освіти, а наявні банки вже кілька десятиліть завищують ціни для клієнтів. Американські споживачі також більше покладаються на вивчення інформації, кредитні рейтинги й позики, ніж споживачі в інших країнах.

Венчурні капіталісти й інвестори в США мають набагато більше грошей, ніж у Європі; це будинок великих технологічних компаній, таких як Amazon і Google, і тут дійсно укладають найбільші угоди. Досить поглянути на величезні суми купівель у результаті останніх придбань: FIS купує Wordpay за \$35 млрд, Visa – Plaid за \$5,3 млрд, а Intuit – Credit Karma за \$7,1 млрд. 2019 р. став рекордним для угод у сфері фінансових технологій.

Експерти зазначають, що в Азії розташовано найбільший у світі фінтех – Ant Financial. Хоча дехто може віднести його до категорії великих технологій, таких як Amazon і Google, головна відмінність полягає в тому, що Ant Financial також пропонує позики, кредитні рейтинги та платежі P2P. Вони роблять все потроху.

В Азії в цілому є різні центри фінтех, включаючи Сінгапур, Гонконг, кілька міст у Китаї та Індії. Хоча в США набагато більше фінансових технологій, ніж в Азійсько-тихоокеанському регіоні в цілому, азійські фінансові технології оцінюються у 2,5 рази більше, ніж фінансові технології в іншому світі. Оцінка Ant Financial становить \$150 млрд, що робить його більш цінним, ніж Goldman Sachs і Morgan Stanley разом узяті.

Країни Азії сильно розрізняються з точки зору впровадження цифрових технологій, грамотності та освіти. Це означає, що фінтех в азійських країнах дуже різні, вирішуючи унікальні місцеві проблеми й вимоги клієнтів. Вони не схожі на Європу, де можна погодитися з тим, що більшість країн перебуває на схожих рівнях з точки зору ВВП, грамотності й рівня освіти. Хоча кожна азійська країна є абсолютно новою екосистемою, вони значно впливають одна на одну, причому Китай є найбільшою.

В Азії фінтех-компанії більше орієнтовані на партнерство і створення діючих, а не на створення, наприклад, нового банку з нуля, на відмінну від європейців. Це означає, що їхня бізнес-модель трохи більш стійка: замість того, щоб витратити тисячі доларів на залучення нових клієнтів, вони просто зосереджуються на партнерстві з великими компаніями. Прикладом є такі торгові майданчики, як WeChat і Grab, де все

відбувається в одному місці. Це означає, що азійські фінтех-компанії не витрачають так багато грошей на залучення клієнтів, а можуть зосередитися на тому, щоб бути прибутковими.

Після Китаю Сінгапур є домом для більшості фінтех-компаній, займаючи 39% регіону. Згідно зі звітом UOB, недавно сінгапурські фінансові вкладення досягли понад \$1 млрд.

У кожній країні Азійсько-тихоокеанського регіону є свої правила, закони й практика. У Китаї великі фінтех-компанії працюють разом з державою. У таких країнах, як Малайзія і Сінгапур регуляторні органи створюють «пісочниці» і організують конференції. У країнах, де існує великий небанківський сектор, таких як В'єтнам і Філіппіни, фінтех-компанії приділяють більше уваги впровадженню цифрових технологій і обслуговуванню малозабезпечених.

Регулювання в Азії, безумовно, не таке важливе для споживачів, як у Європі. Обмін даними набагато більш соціально прийнятний, і все може бути інтегроване з усім (приклад WeChat і Grab). Це особливо діє в Китаї, де конфіденційність споживачів не має значення, а всі дані передаються уряду.

В Азії споживачі витрачають половину свого життя на свої телефони: в метро не знайдеш людину, яка читає. Вони люблять грати в новітні ігри, йти в ногу з новими технологіями та спілкуватися в чаті. Здається, що навіть старше покоління народилося з телефоном. Вони дуже добре розбираються в цифрових технологіях і відкриті для випробування нових додатків, технологій і набуття нового досвіду роботи з клієнтами. Вони люблять електронну комерцію і все, що пов'язано з Інтернетом.

Однак у багатьох країнах Азії є велика частина населення, яке не охоплене банківськими послугами, яке перебуває на іншому рівні недостатнього обслуговування, ніж в США чи Європі. Половина населення цього регіону молодше 30 років, і більш ніж половина населення не мають доступу до банківських послуг, при цьому 74% населення в сільських районах не мають доступу до банківського рахунку. З цими людьми важче зв'язатися – якщо у них навіть немає особистих документів або банківського рахунку, фінтеху складніше запропонувати їм відповідні послуги (хоча фінтех в Африці розв'язує цю проблему оригінальними способами).

Оскільки азійські клієнти є першопрохідцями й технічно підкованими, у компаній є багато можливостей для тестування продуктів, швидкого залучення клієнтів і отримання відгуків. Це захопливе місце для фінтеху.

Хоча в Азії менше фінтех-компаній, ніж у США, вони мають найвищу оцінку, і їх бізнес-модель більш стійка. Це пов'язано з тим, що вартість створення Fintech є вищою в деяких азійських країнах, а також тому, що стартапи та інновації не так популярні, як у США і Європі.

За даними PwC, Китай та Індія мають найбільші фінтех-екосистеми, при цьому Сінгапур лідирує в регіоні Південно-Східної Азії. У 2019 р. в Азійсько-тихоокеанський регіон було інвестовано \$12,9 млрд. У III кв. уряд Китаю склав трирічний план розвитку фінансових технологій, і ба-

гато інших країн запускають «пісочниці», видають ліцензії на цифровий банкінг і налагоджують партнерські відносини. Це неймовірно динамічний регіон, в якому, ймовірно, в найближчих десятиліттях відбудеться найбільше зростання.

Таким чином, підсумуємо все вищенаведене в табл. 4.6, що відобразить особливості розвитку фінтех у Європі, США та Азії.

Таблиця 4.6

Відмінні характеристики й особливості розвитку фінансових технологій в Європі, США та Азії

Ознака	Європа	США	Азія
Центри інновацій	Центри в Лондоні, Берліні, Парижі та Барселоні	Найбільший у світі центр – Кремнієва долина	Більшість фінтех-компаній розташовані в Китаї та Сінгапурі
Інвестиції у фінтех, млрд дол.	34,2	59,8	12,9
Конфіденційність даних	Великий пріоритет	Не є пріоритетом	Не має значення, дані передаються уряду
Ставлення до цифрових технологій	Населення не сильно розбирається, багато людей не готові перейти на цифрові технології	Різне ставлення: дехто не готовий до цифрових технологій, дехто – навпаки	Дуже добре розбираються в цифрових технологіях і відкриті до нових
Ставлення до кредитів	Не покладаються лише на кредит	Більшість людей беруть кредит	У багатьох країнах Азії люди не мають доступу до банківських послуг
Технології, що розвиваються	З'явилася перша електронна валюта (e-cron)	Започаткувала блокчейн-проект у сфері медичного страхування	Гонконг (SAR) запровадив програму ліцензування opt-in для обміну цифровими активами
	Найбільш активний розвиток мобільного банкінгу та інвестицій у них	Активно використовує блокчейн-технології	Активно розвивають соціальні зв'язки, щоб надати клієнту сервіс високого рівня
	Фінтех у фінансовій сфері, банки, платежі	Започаткували роботів-консультантів (оброблюють інформацію, та дають відповіді). Активно розвивають крипто-бізнес	Базується на стосунках людей, люди – ключова фігура у фінтех-технологіях

Закінчення табл. 4.6

Ознака	Європа	США	Азія
Регулювання	Кожна країна має різні правила. Правила в основному стабільні й жорсткі	У кожному штаті є свої закони й вимоги, через що фінтех-компаніям стає важче пропонувати послуги по всій країні	У кожній країні Азійсько-тихоокеанського регіону є свої правила, закони й практика. У Китаї великі фінтех-компанії працюють разом з державою. Регулювання в Азії не таке важливе для споживачів, як у Європі. Обмін даними набагато більш соціально прийнятний, і все може бути інтегроване з усім
«Єдинороги»	Є п'ять «єдинорогів» Fintech: N26, Klarna, Revolut, Transferwise та Monzo	США – країна з найбільшою кількістю «єдинорогів», у тому числі 38 фінтех-єдинорогів. Наприклад: Stripe, Circle, Coinbase, Robinhood, Affirm, Credit Karma	29 китайських стартапів народилося в Шанхаї, а 17 «єдинорогів» зросли в Пекіні
Наявність регуляторної «пісочниці»	Перша у світі регуляторна «пісочниця», або Sandbox, з'явилася у 2015 р. у Великій Британії	Є регуляторна «пісочниця»	Є регуляторна «пісочниця»

Україна не відстає у сфері розвитку фінансових технологій. Наведемо основні результати, які це демонструють.

Національний банк України активно підтримує розвиток фінтеху в Україні, доказом чого є розроблена стратегія розвитку цього напрямку до 2025 р., затверджена рішенням Правління Національного банку від 9 липня 2020 р. Стратегія спрямована на сталий розвиток інновацій у фінансовій сфері, розвиток Cashless economy і підвищення фінансової грамотності споживачів та бізнесу.

Хоча статистика і показує, що ще більша частина населення України користується платіжними картками, але перші ефективні кроки до диджиталізації вже є.

За останні п'ять років на фінансовому ринку України відбулися істотні зміни. Статистика стверджує, що жителі країни стали дуже активни-

ми користувачами безготівкових платежів: близько 63% населення відкрили банківські рахунки, а 44% регулярно розплачуються за допомогою карт.

За словами експертів Нацбанку, першопричиною зростання стали новітні технології у фінансовій сфері, які допомогли зміцнити авторитет безготівкових розрахунків. Так, станом на 1 січня 2019 р. українські банки випустили майже 59,4 млн платіжних карт.

Загальна кількість емітованих платіжних карток в Україні станом на 01 квітня 2020 р. становила 68,6 млн шт.

Безготівкові платежі не лише спростили життя простим українцям, а й істотно вплинули на український бізнес, дозволивши компаніям вийти з тіні та більше орієнтуватися на потреби клієнта, що в підсумку збільшувало прибуток. Усе це в сукупності сформувало нові запити ринку, стимулювавши появу нових технологій і сервісів [5].

Ще одним кроком до диджиталізації стала програма «Індустрія 4.0» та концепція «смарт-фабрика». У 2018 р. в Україні створено Національну стратегію Індустрії 4.0, але допоки вона не прийнята урядом країни й виконується силами бізнес-спільноти, яку координує асоціація АППАУ та платформа Industry4Ukraine [6].

У банківській сфері ми бачимо багато змін, тому що саме банки є першопрохідцями у розвитку фінтеху. За останні кілька років банківська система зазнала великих змін. Перевага надання цифрових послуг і виняткова взаємодія з клієнтами були викликані перебудовою фінансового ринку, зокрема розвитком криптовалюти, біткоїнів і блокчейнів.

Основними напрямками сучасної банківської системи в умовах диджиталізації є цифрова трансформація банківських переказів і переосмислення моделі банківського бізнесу. Активно банки використовують хмарні технології. Завдяки забезпеченню мережевого доступу, перед банками з'являється багато нових можливостей: співробітництво з партнерами для розробки цифрових продуктів, оптимізація бізнес-процесів.

Ще одним прикладом ефективної диджиталізації в державному секторі можна назвати проекти «Дія» і PROZORRO.

Ефективною стала диджиталізація одного з важливих бізнес-процесів підприємства в синергії з державою, а саме – закупівлі товарів, робіт і послуг, що здійснюються публічно через електронні майданчики, зокрема через систему публічних закупівель PROZORRO. Ця система введена у 2016 р. і являє собою єдину платформу, створену на принципах відкритого доступу, вона поєднує всі авторизовані майданчики електронних аукціонів, між якими здійснюється автоматичний обмін інформацією і документами [7].

Дія (скорочення від «Держава і я») – це мобільний застосунок, веб-портал і бренд цифрової держави в Україні, розроблені Міністерством цифрової трансформації України. Дію було вперше презентовано в 2019 р. і офіційно запущено в 2020 р. Застосунок дає змогу зберігати водійське посвідчення, внутрішній і закордонний паспорти та інші документи у смартфоні, а також передавати їх копії при отриманні банківських

або поштових послуг, заселенні у готель та в інших життєвих ситуаціях. Також через Дію (застосунок і / або портал) можна отримати такі послуги, як реєстрація новонародженого (eМалюток – комплексна послуга при народженні дитини), бізнесу та ФОП онлайн, сплата податків і подання декларації, підпис будь-яких документів, зміна місця реєстрації тощо. До 2024 р. планується перевести 100% державних послуг у Дію. Вже більше 10 млн людей користуються Дією [8].

Узагальнюючи результати дослідження, варто наголосити на такому. Найбільший центр інновацій розташований в США – це Кремнієва долина. Хоча і Європа не відстає з такими центрами, як Лондон, Берлін, Париж та Барселона. Більшість фінтех-компаній азійського регіону розташовані в Китаї та Сінгапурі. найбільша кількість інвестицій у фінтех (млрд дол.) спрямовується у США. Тільки в Європі надається великий пріоритет конфіденційності даних, в інших ця ознака не є пріоритетом.

Щодо ставлення до цифрових технологій, то в Європі споживачі не сильно розбираються та багато людей не готові перейти на цифрові технології. У США ж інше ставлення споживачів: деякі не готові до цифрових технологій, а деякі – навпаки. В Азії споживачі дуже добре розбираються в цифрових технологіях, відкриті до розвитку нових і не бачать своє майбутнє без їх існування.

Щодо ставлення до кредитів, то в Європі споживачі не покладаються лише на кредит, в США більшість людей беруть кредит, а в Азії в багатьох країнах споживачі не мають доступу до банківських послуг.

Аналіз розвитку технологій показав, що всі аналізовані регіони докладають багато зусиль для розвитку технологій, і цей процес не стоїть на місці. Так, якщо в Європі найбільш активно розвивається мобільний банкінг, фінтех у фінансовій сфері, платежі, то США започаткувала блокчейн-проект у сфері медичного страхування та активно використовує цю технологію, в Азії активно розвивають соціальні зв'язки, щоб дати клієнту сервіс високого рівня, що базується на відносинах людей, люди – ключова фігура у фінтех-технологіях.

Щодо регулювання, то всі аналізовані регіони жорстко контролюють цей процес. Якщо в Європі кожна країна має різні правила, і вони в основному стабільні й жорсткі, то в США кожний штат має свої закони й вимоги, через що фінтех-компаніям стає важче пропонувати послуги по всій країні. У кожній країні Азійсько-тихоокеанського регіону є свої правила, закони й практика. У Китаї великі фінтех-компанії працюють разом з державою. Регулювання в Азії, безумовно, не таке важливе для споживачів, як у Європі. Обмін даними набагато більш соціально прийнятний, і все може бути інтегроване з усім.

В усіх регіонах розвиваються «єдиногориги»: в Європі основних 5, у США – 38, в Азії – 29.

Регуляторна «пісочниця» також присутня у всіх регіонах, а перша у світі регуляторна «пісочниця», або Sandbox, з'явилася у 2015 р. у Великій Британії.

Щодо України бачимо, що процес діджиталізації активно просувається і впроваджується в бізнес та економіку. Але ще багато роботи потрібно зробити для вдосконалення та ефективного користування цими додатками й стратегіями. Перші кроки зроблено, і до 2025 р. за стратегією НБУ буде докладено багато зусиль у цьому напрямі.

Список використаної літератури

1. Лютий І.О., Карпич А.Ю. Цифрові токени у фінансуванні приватного бізнесу: монографія. К.: Видавництво Ліра-К, 2019. 188 с.
2. Що таке фінтех і як він впливає на ваше життя вже сьогодні? URL: <https://www.epravda.com.ua/projects/fintech/2018/12/5/641431/>
3. Сектор фінтех залишається досить привабливим для інвестицій. URL: <http://finpost.com.ua/news/19190/>
4. ТОП-10 стран по объему инвестиций в FinTech. URL: <https://psm7.com/fintech/top-10-stran-po-obemu-investicij-v-fintech.html>
5. Епоха cashless: як український бізнес адаптується до безготівкової реальності. URL: <https://mind.ua/openmind/20202566-epoha-cashless-yak-ukrayinskij-biznes-adaptuetsya-do-bezgotivkovoyi-realnosti>
6. Індустрія 4.0 – що це таке та навіщо це Україні. URL: <https://appau.org.ua/publications/industriya-4-0-shho-tse-take-ta-navishho-tse-ukrayini/>
7. Багацька К., Гейдор А. Бізнес-процеси в умовах діджиталізації економіки. URL: <http://visnik.knute.edu.ua/files/2019/05/5.pdf>
8. Дія (сервіс). URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D1%96%D1%8F_\(%D1%81%D0%B5%D1%80%D0%B2%D1%96%D1%81\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D1%96%D1%8F_(%D1%81%D0%B5%D1%80%D0%B2%D1%96%D1%81))
9. What is the Fintech Landscape like in Europe, the USA and Asia? URL: <https://www.mintcopywritingstudios.com/blog/fintech-landscape>